

Manuele behandeling is er nu ook voor honden

Bowen techniek prikkelt tot herstel

De Bowen techniek is een relatief nieuwe, manuele behandelingswijze voor mensen en dieren, die in de jaren vijftig is ontwikkeld door de Australiër Tom Bowen. De techniek wordt niet alleen gebruikt voor het behandelen van lichamelijke klachten, maar kan ook bij gedragsproblemen worden ingezet. 'Bowen' is in vele landen sterk in opkomst. In Nederland zijn enkele honderden Bowen behandelaren voor mensen opgeleid, van wie een aantal ook de opleiding voor dieren heeft gevolgd. De techniek fascineert door zijn eenvoud en sterke werking. Meer dan welke andere techniek speelt de behandeling in op het herstellervermogen van de patiënt.

Door Leo Leunissen

Karin van den Biggelaar is, als een van de eersten in Nederland, opgeleid tot behandelaar voor mens en hond en is erg enthousiast over haar ervaringen met 'Bowen'. De techniek past helemaal bij haar opvatting dat hardnekkige gezondheidsklachten, maar ook probleemgedrag bij dieren, vaak zeer effectief aangepakt kunnen worden vanuit een 'holistische' benadering. Niet de symptomen, maar de hele hond wordt behandeld. Dit houdt bijvoorbeeld in dat een hond met een slechte achterhand ook bij de schouders, nek en voor-

Karin van den Biggelaar: Bowen lijkt oppervlakkig

benen behandeld wordt, omdat de hond om zijn pijnlijke achterbenen te sparen zijn gewicht verplaatst en daarmee andere gebieden overbelast.

'Bowen' is erop gericht de hond weer in evenwicht te brengen, herstelmechanismen aan te spreken en helingsprocessen mogelijk te maken of te ondersteunen. Karin: "De kracht van Bowen zit hem in het feit dat geen diagnose wordt gesteld, geen specifieke aandoeningen worden behandeld, geen medicatie wordt voorgeschreven of wordt gewijzigd, geen claims gemaakt worden en de hond in ere wordt gehouden. Met deze regel doe je geen beloftes die je niet kunt waarmaken. Het gaat allemaal om het verbeteren van de kwaliteit van leven.

Zachte techniek

"Bowen is een zachte techniek. Hoewel het oppervlakkig lijkt op masseren en veel masseurs zich inmiddels de Bowen techniek hebben eigen gemaakt, gaat de vergelijking met massage niet op. Bij de Bowen techniek wordt met de duimen of vingers op diverse plaatsen van het lichaam een korte rolbeweging gemaakt, waarbij de huid wordt meegevoerd. Na het plaatsen van de benodigde druk wordt de beweging ingezet, de 'bowenmove'. De fascia van de spier wordt even in beweging gebracht wat aanleiding geeft voor de hersenen om de prikkel te verwerken en een adequate reactie erop te geven. Fascie is bindweefsel dat ligt rond spieren, botten en

De hond moet de gelegenheid krijgen aan de behandelaar te wennen

Soms komt de hond vanzelf naar de behandelaar terug en presenteert hij zelfs de plaats waar hij behandeld wil worden

gewrichten. Het geeft ondersteuning en bescherming aan die lichaamsdelen en het geeft structuur aan het lichaam. Na enkele rolbewegingen wordt een pauze van enkele minuten ingelast om het lichaam de tijd te geven om tot verwerking en herstel te komen. De reacties op de subtiele aanrakingen zijn vaak snel en direct. Maar de diepere reacties komen vaak pas na een langere rustperiode als het lichaam tijd heeft gekregen 'hierover na te denken' en het een plaats te geven."

Karin noemt een hele reeks van situaties op waarbij Bowen techniek kan helpen. Die kunnen variëren van problemen in gewrichten, problemen in het bewegingsapparaat, problemen bij spijsvertering tot gedragsproblemen zoals dwangmatig gedrag en (verlatings)angst. Resultaten die zij behaald heeft bij door haar behandelde honden zijn: acceptatie van de andere hond in het gezin, meer rust, minder angst voor vrachtwagens, rustiger gedrag naar mensen, verbeterde weerstand na ziekte (hierdoor is een operatie voorkomen), hulp bij herstel na operatie, verbeterde vachtconditie.

Prikkels oproepen

"Wie oppervlakkig kennis neemt van Bowen, kan niet geloven dat zo weinig, zoveel kan bereiken. 'Een paar van die bewegingen, dat kan toch haast niet', hoor je vaak. Maar om de werking van de techniek te begrijpen moet je je realiseren dat er enorm veel prikkels voortdurend naar en van de hersenen gaan, wel enkele honderdduizenden per seconde. Daarvan gaan er voortdurend veel verloren. Dit is op zich geen probleem. Een groot aantal prikkels is niet van vitaal belang. Het kan echter ook gebeuren dat een prikkel die aan geeft dat er een probleem of een onbalans in het lichaam aanwezig is niet aankomt. De hersenen zullen dan niet reageren. Er treedt dus geen herstel op. Omgekeerd kan het ook zo zijn dat de signalen vanuit de hersenen die tot herstel moeten leiden niet aankomen. Ook dan gebeurt er niets. De Bowen techniek is een helende therapie die het zelfherstellend vermogen van het lichaam activeert. Verloren gegane prikkels komen als het ware weer aan. Dit heeft tot gevolg dat een scala aan herstelreacties optreedt", legt Karin uit.

Fascie

Het wezen van de Bowen techniek is dus dat het lichaam aangezet wordt om zichzelf te herstellen. Het belangrijkste gebied waarop gewerkt wordt is de fascie, het bindweefselvlies rond spieren, spierbundels en -vezels. Fascie is een van de drie soorten bindweefsel, de andere twee zijn ligamenten en pezen. Alle fascie staat in functionele patronen door het hele lichaam heen met elkaar in verbinding. Door deze samenhang speelt fascieweefsel een uiterst belangrijke rol in de informatievoorziening, de houding en de beweeglijk-

Karin van den Biggelaar

Karin van den Biggelaar (39) is opgeleid tot behandelaar in Bowen techniek voor zowel mensen als honden. Zij is ook hondeninstructeur. Ze werkt als instructeur en begeleider van puppy gastgezinnen bij Hulphond Nederland. Daarnaast heeft zij samen met haar man Joost een eigen hondenschool, Talking-Dogs, in Rijkevoort (gemeente Boxmeer). Voor haar baan bij Hulphond Nederland werkte Karin bij het tijdschrift Onze Hond, waarvoor ze onder meer een reeks artikelen schreef over de verschillende soorten hondentrainingen die er in ons land zijn en de achterliggende trainingsopvattingen.

Karin was verbonden aan diverse hondenscholen in Oost-Brabant voordat zij haar eigen hondenschool begon. Ze volgde instructeursopleidingen bij Martin Gaus, bij O&O en bij Jan Fennell. In Barneveld deed zij een deel van de opleiding Gedragstherapie. Daarna voltooide zij de driejarige opleiding veterinaire natuurgeneeskunde voor honden aan de Silverlinde. De Bowen opleiding voor mensen volgde zij bij Bowned en daarna de Bowen opleiding voor honden bij Sally en Ron Askew in Engeland. De Askews waren beiden Bowen therapeuten voor mensen die in 2006 een opleiding Canine Bowen Technique voor gedrag en rehabilitatie van honden begonnen, die inmiddels in verschillende landen wordt verzorgd.

De reacties zijn onvoorspelbaar en bij iedere hond anders

heid van ons lichaam. Een verstoring hierin heeft daarom invloed op het gehele lichaam. Hoe het precies werkt is nog niet helemaal duidelijk. Het onderzoek van het fasciale weefsel staat nog in de kinderschoenen, maar is de laatste jaren, mede door het succes van 'Bowen', sterk in opkomst.

Karin vertelt dat zij, alvorens zij honden in behandeling neemt, een fysiek onderzoek door de dierenarts adviseert. "De dierenarts kan vooraf inschatten of de hond in kwestie de behandeling aankan. Tevens kan hij bepaalde oorzaken uitsluiten of een diagnose stellen. Een Bowen behandelaar mag en zal geen diagnoses stellen tenzij deze hiervoor is opgeleid. Bowen moet worden gezien als een aanvulling op de reguliere veterinaire wetenschap, niet als een vervanging.

"Een behandeling bestaat als regel uit twee of drie sessies. Tijdens de eerste sessie, die wat langer duurt dan de volgende, wordt via de eigenaar geprobeerd een zo volledig mogelijk beeld van de hond te krijgen. Ook krijgt de hond de gelegenheid aan de behandelaar te

wennen zodat hij zich helemaal op zijn gemak gaat voelen.” Dat laatste is volgens Karin wezenlijk, want de medewerking van de hond is onmisbaar. “Anders dan bij mensen die zich verbaal kunnen uiten, moet je bij dieren op hun gedrag letten. De reactie van de hond op een ogenschijnlijk eenvoudige ‘Bowen-move’ kan heftig zijn en je moet iedere dwang vermijden. Geeft hij aan dat hij niet meer wil, dan stop je onmiddellijk. Soms komt de hond vanzelf naar de behandelaar weer terug en presenteert hij zelfs de plaats waar hij behandeld wil worden, een andere keer houdt hij zich afzijdig. De hond geeft aan of hij ervoor open staat en of we verder kunnen met de behandeling.

“Tussen iedere sessie zitten idealiter minimaal zeven dagen om de hond de kans te geven te reageren. Bij acute problemen kan overigens worden besloten de periode tussen behandelingen te verkorten. De reacties zijn onvoorspelbaar en bij iedere hond anders. Van de eigenaar vragen we goed naar het gedrag van de hond te kijken en een dagboek bij te houden. Soms zijn er subtiele veranderingen, soms geen en heel af en toe komt het voor dat de aandoening of het probleem verergert. Dat laatste is overigens geen reden tot ongerustheid, na een paar dagen verdwijnt dit meestal. Een verergering kan ook de aanzet tot verbetering zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een hond die zichzelf een manier van lopen heeft aangemeten om een blessure te verhelpen. Dit kan echter een verkeerde manier van lopen zijn. Een Bowen behandeling kan het lichaam weer in balans brengen waardoor het lijkt dat een hond ongelijk loopt. Zeker als het dier al een tijdje zo loopt. Gewoonten doorbreken is dikwijls eng en ook moeilijk.”

In principe kan volgens Karin iedere hond

behandeld worden door middel van de Bowen techniek. Er zijn geen contra-indicaties. ‘Bowen’ laat zich echter niet goed gelijktijdig combineren met aanverwante methoden zoals fysiotherapie, manuele therapie, acupunctuur, massages en Reiki. De combinatie met homeopathie, fytotherapie, Bach remedies, essentiële olie en orthomoleculaire geneeskunde kan juist goed werken.

In de mensenwereld is ‘Bowen’ in Nederland al niet meer weg te denken. Karin is ervan overtuigd dat de Bowen techniek binnenkort in de hondenwereld geaccepteerd zal worden omdat de resultaten zo overtuigend zijn – honden kunnen niet faken – en de behandeling hondvriendelijk is.

Er is een hele reeks van situaties waarbij Bowen kan helpen

Wie was Tom Bowen?

De Bowen techniek werd in de tweede helft van de vorige eeuw ontwikkeld door de Australiër Tom Bowen. Bowen was geen medicus of therapeut van huis uit. Hij werkte in de cementfabriek van Geelong (bij Melbourne), maar was in zijn vrije tijd actief als sporter. Hij ontwikkelde een grote belangstelling voor massage en behandeling van sportblessures. Hij kon uren lang kijken naar het werk op de behandeltafel en wilde er steeds meer van weten. In zijn vrije tijd ging hij in de leer bij een bekende masseur in de buurt en stortte zich in leerboeken anatomie. Een van zijn ontdekkingen was dat een korte rolbeweging over de fascia van bepaalde spieren een bijzondere uitwerking had.

Tom Bowen had de vaardigheid om de geringste afwijking te voelen

door hem behandeld worden. Zo kwam het dat hij in de avonduren patiënten ging behandelen in het huis van een bevriend echtpaar, Stan and Rene Horwood.

In eerste instantie werkte hij vooral met sporters, later behandelde hij mensen met allerlei klachten. Het ging zo hard dat Bowen na korte tijd zijn baan bij de cementfabriek kon opzeggen. Hij huurde een behandelruimte in de stad en Rene werd zijn office manager. Op zijn veertigste behandelde hij samen met een assistent het ongelofelijk aantal van bijna driehonderd patiënten per week. Hij noemde zichzelf toen osteopaat, een titel die toen nog niet gereguleerd was in Australia.

Tom Bowen had de vaardigheid om zelfs maar de geringste afwijking te voelen in de anatomische structuur. Dat stelde hem in staat een geheel systeem van bewegingen en behandelingen te ontwikkelen voor een breed spectrum van interne aandoeningen en klachten van het bewegingsapparaat. Dat hij met een paar bewegingen de oorzaak van klachten kon wegnemen, noemde hijzelf een 'godsgeschenk'.

Toen ook in medische kringen in Australië zijn reputatie doordrong wilden velen zijn techniek komen leren. Maar Bowen was terughoudend in het toelaten van 'leerlingen'. Slechts enkelen nam hij in vertrouwen, onder wie Oswald Rentsch.

Rentsch, zijn vrouw Elaine en een andere 'leerling', Rene Horwood, hebben na de dood van Bowen veel gedaan om de technieken te documenteren en te verspreiden.

Via Australië verspreidde de Bowen techniek zich over de VS, Groot Brittannië en West-Europa. In Nederland zijn op dit moment zo'n 250 Bowen therapeuten voor mensen werkzaam en enkelen voor dieren.

Kennelijk hadden zijn collega's in de cementfabriek veel vertrouwen in zijn groeiende vaardigheden want hij mocht de slechte ruggen van veel van hen behandelen. Op hun ruggen kon hij naar hartelust oefenen en experimenteren.

Begin jaren vijftig moest zijn vrouw Jessie verschillende malen naar het ziekenhuis vanwege ernstige astma. Bowen ontwikkelde een 'soft tissue' behandeling voor haar en samen met een strikt dieet lukte het hen de astma onder controle te krijgen.

In zijn omgeving kreeg Bowen steeds meer naam. Velen wilden